

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

VIII. De Synodo, quae habita est Nicaeae in Bithynia, & de fide, quae ibi promulgata est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

posterum conservetur. Quod nisi con- A
 secutus fuero, ingemiscam necesse est,
 totusque lacrymis perfundar: nec reli-
 quum vitae tempus placide exigam.
 Nam quamdiu populus Dei, conservos
 meos dico, iniqua ac perniciofa conten-
 tione discissus est, qui fieri potest ut ego
 deinceps animo consistam. Atque ut
 doloris hac de re mei magnitudinem in-
 telligatis, paulisper attendite. Nuper
 cum Nicomediam venissem, protinus in
 Orientem iter facere decreveram.
 Cumque profectioem urgerem, & ma-
 jore jam ex parte vobiscum essem, hujus
 rei nuntius consilium nostrum retro a-
 vertit; ne cogeret ea coram aspicere, B
 quæ ne auditu quidem tenus tolerare me
 posse existimabam. Posthac igitur con-
 sensu vestro viam mihi in Orientem ape-
 rite, quâ mihi mutuis inter vos conten-
 tionib⁹ obstruxistis. Date hoc mihi, ut &
 vos & reliquos omnes populos lætos at-
 que hilares quamprimum videre, & pro
 communi omnium concordia ac liber-
 tate debitas Deo gratias, cum unanimi
 laudum concentu referre possim.

πάντων ὁμοιοῦς τὲ καὶ ἐλευθερίας ὀφειλομένῳ χάριν, ὑπὲρ ἐμφήμοις λόγων
 ζητήμασιν, ὁμολογήσαι τῷ κρείττονι.

CAPUT VIII.

De Synodo que habita est Nicaea in Bithynia, &
 de fide que ibi promulgata est.

ET hæc quidem Imperator admirabi-
 li sapientia prædictus per litteras sua-
 debat. Sed malum adeo invaluerat, ut
 nec Imperatoris diligentia, nec auctori-
 tas illius qui literas attulerat, quidquam
 profecerit. Nam neque Alexander, ne-
 que Arius, his literis molliti sunt: & in
 ipsa plebe ingens tumultus & contentio
 grassabatur. Sed & alius suberat localis
 morbus, qui ecclesias non mediocriter
 conturbabat: dissensio scilicet de festo
 Paschæ die; quæ quidem in Orientis
 duntaxat partibus versabatur; his Ju-
 dæorum more festum diem celebrare;
 illis reliquos totius orbis Christianos in
 hoc imitari studentib⁹. Cæterum quam-
 vis de die festo inter se hoc modo dissi-
 derent, non tamen ideo à communione
 mutuâ abstinebant. Sed dici festi læti-
 tia hoc dissensionis nubilo fuscabatur.
 Cum igitur Imperator duobus his malis
 ecclesiam concuti videret, universalem
 synodum congregavit, omnes undequa-

Κεφ. Η΄.

Περί τῆς γεννημένης συνόδου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, καὶ περὶ
 τῆς ἐκεῖ ἐκτιθέμενης πίστεως.

ΤΟΙΑῦΤΑ μὲν οὖν θαυμάσια καὶ θεΐας
 μετὰ παρήνθη τῆ βασιλείως ἐπιστολή
 τὸ ἡ κακὸν ἐπικρατέερον ὑπὲρ καὶ τῆς τῆ βα-
 σιλείως ἀπειρίας, καὶ ἀξιοπιστίας τῆ διακονησα-
 μένης τοῖς γραμμασιν ἔτερον ἀλέξανδρου,
 ἔτε ἀρείου ὑπὸ τῷ γραφείῳ ἐμαλάσσοντο.
 ἀλλὰ τὶς ὑπὲρ ἀκριτος καὶ πᾶσι τοῖς λαοῖς ἔρις
 καὶ ταραχή. πρῶτον ἦρχε ἡ ἀλληθις πρῶ-
 τέρα νόσος τοπικῆ, τὰς ἐκκλησίας ταρατ-
 τισσα, ἡ διαφωνία τῆς τῆ πάσχα ἑορτῆς. ἥτις
 πᾶσι τὰ τῆς ἐώας μέρη μόνον ἐγένετο. τῷ μὲν
 ἰσδαϊκώτερον τὴν ἑορτήν ποιεῖν ἐσπεδακότων
 τῶν δὲ, μιμημένων συμπανίας οὐδὲν καὶ τὴν οἰ-
 κημένην χριστιανίας. διαφωνοῦντες δὲ ἔτω
 πᾶσι τῆ ἑορτῆς, τῆ κοινωνίας μὲν ἰσδαμῶς ἐχωρί-
 ζοντο. συγνοτέραν δὲ τὴν ἑορτήν τῆ διαφωνία
 ἐργάζοντο. διὰ μὲν ἄμφότερα ἰσδαμῶν ὁ βασι-
 λεὺς ταραττομένην τὴν ἐκκλησίαν, σύνο-
 δον οἰκουμενικὴν συνεκρότη, οὐδὲν πανίαν ἀχόθεν

Ἐπισκόπους διὰ γραμμάτων εἰς Νίκαιαν τῆς
Βιθυνίας ἀπαντῆσαι ὡς ἀκαλῶν παρήσαν
τε ἐν πολλῶν ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων οἱ Ἐπι-
σκοποὶ ὡς ἐπιφάνοι παμφίλων ἐπέειπεν ἐν τῷ
τρίτῳ βιβλίῳ τῶν εἰς τὸν κωνσταντῖνον βίον,
τάδε κ' ἔλεξεν Φησίον. Τῶν γοῦν ἐκκλησιῶν
ἀπασῶν, αἱ τὴν ἐυρώπῳ ἀπασαν, λιβύων
τὴν καὶ τὴν ἀσίαν ἐπλήρου, ὁμᾶ συνήκτο τῶν
τῆς θεᾶς λειτουργῶν τὰ ἀκροθίνια εἰς τὴν οἰ-
κὴν ἐκλήρηται, ὡς περ ἐν θεᾶ πλατυνόμε-
νον, ἐνδον ἐχάρθη κατὰ τὸ αὐτὸ σύρξ τε καὶ
κίλικας, Φοινίκας τε καὶ ἀραβίας, καὶ πα-
λαιστίνης, καὶ Ἰλιτύτοις αἰγυπτίας, θηβαίας,
λίβυας, τὰς τε ἐν μέσῃ τῶν ποταμῶν ὀρ-
μαμένους ἤδη ἢ καὶ πέρσης ἐπίσκοποι τῆ
συνόδῳ παρῶν ἔτε Κυρίας ἀπελιμπάνετο
τῆς χορείας πόντου τε καὶ ἀσίας, Φρυγίας
τε καὶ παμφυλίας, τὰς παρ' αὐτοῖς παρῆ-
γον ἐκκλήριαι. ἀλλὰ καὶ Ἰρακίας καὶ μακε-
δόνας, ἀχαιοὺς τε καὶ ἠπειρωτοὺς, τῆτων τε οἱ
ἐπιπρωτοτάτω οἰκιστῆρες ἀπῆντων. αὐτὸς
τε ἰσπανῶν ὁ πάνυ βοώμενος, εἰς ἡμῶν τοῖς
πολλοῖς ἀμα συνεδρεύων. τῆς δὲ γε βασι-
λευσίας πόλεως, ὁ μὲν προεσῶς, διὰ γῆρας
ὕστερ' ὡσεὶ ὑστερῆται ἢ αὐτὸς παρῆντες, τὴν αὐ-
τῆ τῆς ἐπλήρου. τοῖσδε μόνον ὅξαι ἄνωγος,
εἰς βασιλεὺς κωνσταντῖνον, χρυσῶ σέφανον
δεσμῶ συνάψας εἰρήνης, τὰ αὐτῶ σωτηρίας
καὶ ἐχθρῶν καὶ πολέμιων νίκης θεοπροπέας
ἀνετίθη χαλκῆς ἑλίου, εἰκόνα χορείας ἁποστο-
λικῆς ταύτην κατ' ἡμᾶς συνησάμενον. ἐπεὶ
καὶ ἐκείνους συνήχθη λόγος, ὅσοι πάντες
ἔθνης τῶν ὑπὸ τὸν ἕρανὸν ἀνδρας ἐυλαβεῖς,
ἐν οἷς ἐτύγχανον πάρθοι καὶ μηδοὶ καὶ ἐλαμί-
ται, καὶ οἱ κατοικοῦντες μεσοποταμίαν, ἰσ-
δαίαν τε καὶ καππαδοκίαν, πόντον τε καὶ τὴν
ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ παμφυλίαν, αἰγυ-
πτον, καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης, τῆς κ' κυρήνην. οἱ
τε Ἰπποβοῦντες ῥωμαῖοι, ἰσδαῖοι τε καὶ προ-
ήλυτοι, κρήτες καὶ ἀραβες. πλὴν ὅσον ἐκείνοις
μὲν ὑστερῆται, τὸ μὲν ἐκ θεᾶς λειτουργῶν συνεσάναι
τες πάντας, ἐπὶ τῆς παρῆσης χορείας, ἐπι-
σκοπῶν μὲν πλὴν τῶν τριακοσίων δριμυτῶν ὑπε-
ακοήσιζον ἦν. ἐπομένων ἢ τῆτοις πρὸς ἐπι-
ρων καὶ διακόνων, ἀκολούθων τε πλείων ὄσων
εἶερον, ἔδ' ἦν ἀειθμός. τῶν ἢ θεᾶς λείψετον,
οἱ μὲν διέπρεπον σοφίας λόγῳ. οἱ ἢ βίαις σερ-

A que Episcopus per literas invitans, ut
Nicæam Bithyniæ convenirent. Pro-
inde ex variis provinciis ac civitatibus
multi adfuerunt Episcopi, de quibus
Eusebius Pamphili in tertio de vita
Constantini libro hæc ad verbum scri-
bit. Ex omnibus ecclesiis, quæ univer-
sam Europam, Africam, atque Asiam
impleverant, ii, qui inter Dei ministros
eminebant, simul convenere. Unaque
ædes sacra, veluti Dei nutu dilatata, Sy-
ros simul & Cilices, Phœnices & Ara-
bes, & Palæstinos, Ægyptios præterea,
Thebæos ac Libyas, aliosque ex Meso-
potamia profectos, ambitu suo comple-
xa est. Quidam etiam ex Perside Epi-
scopus Concilio interfuit. Ac ne Scy-
tha quidem desideratus est in hoc cho-
ro. Pontus item, Galatia, Pamphylia
& Cappadocia, Asia quoque & Phrygia
lectissimum quemque ex suis præbue-
re. Thracæ præterea ac Macedones,
Achiivi & Epirotæ, & qui longissimo ul-
tra hos intervallo positi sunt, nihilomi-
nus adfuerunt. Ab ipsa quoque Hispania
vir ille multo omnium sermone cele-
bratus, unâ cum reliquis aliis confedit.
Aberat quidem regis urbis Antistes :
sed præsto erant Presbyteri, qui vices
ejus implerent. Hujusmodi coronam
pacis vinculo consertam & connexam,
solus ab omni ævo Imperator Constan-
tinus, velut divinum grati animi monu-
mentum pro victoriis, quas de hostibus
& inimicis retulerat, Christo Servato-
ri suo dedicavit ; hoc amplissimo cœ-
tu, tanquam imagine quadam Aposto-
lici chori, nostris temporibus convo-
cato. Siquidem & Apostolorum tem-
poribus, viri religiosi ex omni natio-
ne, quæ sub cælo est, in unum conve-
nisse dicuntur. Inter quos erant Par-
thi, Medi, Elamitæ, & qui habitant
Mesopotamiam, Judæam & Cappado-
ciam, Pontum, Asiam & Phrygiam ac
Pamphiliam, Ægyptum & partes Li-
byæ, quæ est juxta Cyrenem : advenæ
quoque Romani, Judæi & Profelyti, Cre-
tentæ & Arabes. Verum apud istos qui-
dem hoc minus fuit, quod non omnes
erant Dei ministri, qui convenerant.
In præsentem autem choro, Episcopi qui-
dem trecenti & amplius adfuerunt.
Presbyterorum verò, qui eos comitati
sunt, Diaconorum, Acoluthorum, alio-
rumque complurium numerus iniri vix
potest. Porro ex his Dei ministris, alii
sermone sapientiæ, alii gravitate vitæ,

& laborum tolerantia eminebant: alii A modestia & comitate morum erant or-
nati. Ac nonnulli quidem eorum ob
provecam atatem maximo in honore
erant: nonnulli & corporis & animi ju-
venili vigore enitebant. Quidam re-
cens admodum ministerii sui stadium
erant ingressi. Quibus omnibus quoti-
die annonas copiose præberi Imperator
mandaverat. Ac de his quidem qui eò
convenerat, Eusebius ita scribit. Impe-
rator vero, cum ob victoriam de Licinio
partam triumphales ludos edidisset, ipse
quoque Nicæam perrexit. Erant inter
Episcopos, duo quidam celeberrimi no-
minis, Paphnutius ex superiore Thebaï-
de, & Spyridion Cyprius. Quamobrem
vero istorum mentionem fecerim, di-
cam paulo post. Aderant etiam com-
plures laici, dialecticæ artis periti, suæ
partis patrocinium parati suscipere. Cæ-
terum Arii opinionem tuebantur tum
Eusebius Nicomediensis, ut antea dixi,
tum Theognis & Maris: quorum ille
quidem Nicææ, hic Chalcedonis in Bi-
thynia erat Episcopus. Adversus istos
Athanasius fortiter dimicabat, qui tunc
quidem Alexandrinæ Ecclesiæ Diaco-
nus militabat. Cæterum magno in ho-
nore apud Alexandrum erat Episcopum:
unde etiam invidiæ livor contra
eum exarsit, sicut postea dicturus sum.
Interim vero, paulo antequam in unum
locum convenirent Episcopi, Dialectici
quibusdam sermonum prolusionibus
contra nonnullos velitantes, sese exer-
cebant. Cumque multi verborum sua-
vitate allicerentur, laicus quidam ex
confessorum numero, recto ac simplici
præditus sensu, cum Dialecticis congre-
ditur, hisque illos verbis compellavit.
Christus & Apostoli non artem nobis
Dialecticam, nec inanem versutiam tra-
diderunt, sed apertam ac simplicem sen-
tentiam, quæ fide bonisque actibus cus-
toditur. Quæ cum dixisset, omnes qui
aderant, admiratione perculsi, ei assen-
serunt: Dialectici vero simplici ser-
mone veritatis audito, posthac a quo-
re animo conquieverat. In hunc modum
tumultus ille quem Dialectica concita-
verat, penitus compressus est. Postero
die Episcopi omnes unum in locum con-
veniunt. Post illos advenit etiam Im-
perator. Qui postquam ingressus est,
stetit in medio: nec prius sedere susti-
nuit, quam Episcopi id nutu significas-
sent. Tanta illos observantia ac reve-

ρότη, καὶ καρτερίας ὑπομονῆ. ④ ὁ δὲ τῶ μέ-
σω τρέπω κατεκοσμεῖντ' ἦσαν ὁ τέτων ④
μὲν, χρόνι μὴ κτ' τετιμημένοι. ④ ὁ δὲ νεότητι καὶ
ψυχῆς ἀκμῇ διαλαμπούσες. ④ ὁ δὲ ἀριπαρε-
ελθόντες ἐπὶ τὸν τῆς λειτουργίας δρόμον. οἷς
δὴ πᾶσι βασιλεὺς, ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας τὰ σι-
τηρέσια δαδιλῶς χορηγεῖαδς διατάξατο. ④
τοιαῦτα μὲν πρὶ τῶν ἐκεί συνελθόντων, εὐσε-
βι ④. Ἐπιτελέσας ὁ βασιλεὺς Ἐπινίκιον καὶ
Λικινίαν ἑορτήν, ἀπήλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Νικαί-
αν. διέπεσον ὁ δὲ ἐν τοῖς Ἐπισκόποις, παφνῆ-
πὸς τε ὁ δὲ τ' ἀνω θησαυρῶ ④, καὶ σπυριδῶν ὁ δὲ
κύπριος. ὅτε χάριν ὁ τέτων ἐμνημονεύσα μὲν,
μὲν τὰυτὰ ἐρῶ συμπαρήσαν ὁ δὲ λαϊκοὶ πολ-
λοὶ διαλεκτικῆς ἐμπειροῖ, ἐν ἑκατέρῳ μέρει
συνηγορεῖν πρὸς ἀλλήλους. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀ-
ρεῖν δόξαν σιωκέρητοι, εὐσεβίος τε ὁ νικο-
μηδεὺς, ὡς μοι καὶ πρὸς τὸν εἶρη, καὶ θεο-
γνῆς, καὶ μάριος. ὡν ὁ μὲν Νικαίας Ἐπίσκοπος
ἦν, μάριος δὲ τ' ἐν Βιθυνίᾳ χαλκηδόν ④. τέ-
τοις ὁ δὲ ἡγναίως ἀνηγαγίετο ἀθανάσιος,
διάκων ④ μὲν τῆς ἀλεξανδρείων ἐκκλησίας.
④ φρόδρα ὁ δὲ αὐτὸν δια τῆς ἡγνῆς ἀλεξανδρῶ
ὁ Ἐπίσκοπος ④. διὸ καὶ φρόν ④ ὡπλίσασθε καὶ
αὐτὸς, ὡς ὑστερον λέξομεν μικρὸν ὄν πρὸς τ'
εἰς ἓνα τόπον σιωκέρησεως τῶν Ἐπισκόπων,
④ διαλεκτικοὶ πρὸς ἑδὺ πολλὰς πρὸς ἀγα-
νας ἐποιοῦντ' τῶν λόγων. ἐλκομένων ὁ πολ-
λῶν πρὸς τὸ τῆς λόγου τερπνόν, εἰς πῆς τῶ ὁμο-
λογητῶν λαϊκῶς, ἀκέραιον ἔχων τὸ φρόνη-
μα, ἀνυπὶπῆς τοῖς διαλεκτικοῖς, καὶ φησὶ πρὸς
αὐτοὺς. ὡς ἀρα ὁ χειρὸς, καὶ ④ ἀπόστολοι, εἰ
διαλεκτικὴν ἡμῖν παρέδωσαν τέχνην, εἰδὲ
κενὴν ἀπάτην, ἀλλὰ γυμνὴν γνώμην, πῆ-
ς καὶ καλοῖς ἔργοις φυλαττομένην ταῦ-
τα εἰπόντ' ④. ④ μὲν παρόντες πάντες ἐθαύ-
μασαν καὶ ἀπεδέξαντο. ④ ὁ δὲ διαλεkti-
κοὶ, ἀγνωμονέστερον ποιῶντες ἡσυχά-
σαν, τὸν ἀπλοῦ λόγον τῆς ἀληθείας ἀκῆ-
σαντες. τότε μὲν ὄν ἔως ὁ δὲ τῆς διαλε-
κτικῆς γνώμην ④ θόρυβος ④ κατεσάλη. τῆ ὁ
ἔξῆς, πάντες ἅμα ④ Ἐπίσκοποι εἰς ἓνα τό-
πον σιωκέρησαν. παρής ὁ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς
μετ' αὐτῶς καὶ ἐπεὶ παρήλθεν, εἰς μέσους
ἔστη. καὶ εἰ πρὸς τὸν καδίεν ἡρέτο, πρὸν
αὐτῶν ④ Ἐπίσκοποι ἐπίνευσαν. τοσαύτη
τῆς ἀδελφεία καὶ αἰδῶς τῶν ἀνδρῶν,

τὸν βασιλέα κατέχεν. ἐπεὶ ὅ καὶ ἡ πρέπι-
 σα τῷ καρῷ ἡσυχία ἐγένετο, ἤρξατο ὁ βα-
 σιλεὺς αὐτόθεν ἐκ τῆς καθέδρας, παρα-
 νελκοῖς πρὸς αὐτὰς χεῖρας λόγους, πρὸς
 συμφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν πρὸς τῶν αὐ-
 τῶν. καὶ τὴν μὲν ἑκάστη ἰδιόζυσαν λύπην
 πρὸς τὸν πλησίον, ὡσαύτω καὶ σιωπῶν
 καὶ γὰρ ἀντεγκαλῶντες ἦσαν ἀλλήλοις
 πλειονες. πολλοὶ τε δὲ αὐτῶν βιβλία δεή-
 σεων τῷ βασιλεῖ τῆς πρῶτης αἰτίας ἦσαν ὀρέ-
 ξαντες. ἐπὶ τὸ πρῶτον, διὸ καὶ σιω-
 πῶν ἐληλύθεισαν, χωρεῖν ὡσαύτω καλέσας, τὰ βι-
 βλία καυθῆναι ἐκέλευσεν, ἐπειτὴν μόνον.
 κελύφαι χεῖρας ἀφίεναι τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἀ-
 φέσεως τυχεῖν ἐπειγόμενον. τότε οὖν τῆς
 αἰτίας ὁμοιότητος καὶ εἰρήνης λόγους εἰς πλά-
 τῳ διεξελθὼν, αὐτὸς αἰτίας τῶν δογμάτων
 ἐπιμελέσειεν ἐπισκέψασθαι τῆς αὐτῶν γνώ-
 μη ἐπέπεσε. διὰ ὅ καὶ αἰτίας τῶν ἐν τῷ
 αὐτῷ τριτῷ βιβλίῳ τῶν εἰς τὸν βίον κωνσταν-
 τίνος ὁ αὐτὸς φησὶ ἐπισκέψασθαι, ἐπακῶς κα-
 λόν ἐστι τὰ αὐτά. πλείων δὲ τῶν ὑφ' ἐ-
 κατέρῳ τάγματι πρῶτον ἐπινοημένων, πολλῆς τε
 ἀμφιλογίας τὰ πρῶτα συνισαμένης, ἀνεξι-
 κάτως ἐπικρατοῦ ὁ βασιλεὺς τῶν πάντων,
 Ἐπιπρῶτον τῶν πρῶτων πρῶτος ἰσχυρῶς ἐπέ-
 χετο. ἐν μέρει τε ἀντιλαμβανόμενος τῶν
 παρ' ἐκαστῶν τῶν τῶν λεγομένων, ἡρέμα
 συνῆγε ὅσῳ φιλονεικῶς ἐπινοημένους, πρῶ-
 τῶς τε ποιούμενος τὰς πρῶτας ἑκάστον ὁμι-
 λίας. ἐλληνίζων τε τῆς φωνῆς, ὅτι μὴ ὅ τῶν
 αἰτίας ἀμαθῶς εἶχε, γλυκύτερος πρὸς ἑαυτὸν καὶ
 ἡδύς, ὅσῳ μὲν συμπέδων, ὅσῳ ὅ καὶ δυσ-
 ωπῶν τῷ λόγῳ. ὅσῳ ὅ δὲ λέγοντας ἐπαμ-
 νῶν. πάντας ὅ εἰς ὁμόνοιαν ἐλάυνων, ὁμο-
 γνώμονας τε καὶ ὁμοδόξους αὐτὰς ἐπὶ τοῖς
 ἀμφισπῆταιμένοις ἀπασιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κα-
 τήσαστο ὡς ὁμοφώνως μὲν κρατῆσαι
 τὴν πίσιν. τῆς ὅ σιωπῆς εὐροῦς, τὸν αὐτὸν
 ὡσαύτω τοῖς πᾶσιν ὁμολογηθῆναι καρῶν. ἐ-
 κυρτό τε ἡδὴ, καὶ ἐγγράφως δι' ὑποση-
 μειώσεως ἑκάστη τὰ κοινῇ δεδωγμένα. τοι-
 αῦτα καὶ αἰτίας τῶν αἰτίας ἑαυτῶν φωνῶν
 ὁ ἐπισκέψασθαι ἐγγράφως κατέλιπεν. ἡμεῖς
 ὅ σὺν ἀκαίρως αὐτοῖς ἐχρησάμεθα. ἀλλὰ μάρτυσι χεῖρας τοῖς αὐτῶν
 λεχθεῖσι, τῆς αὐτὰ κατετάξαμεν τῆ γραφῆ. ἢ ὅταν τινος τῆς ἐν νικαίῳ

A rentia Imperator prosequeretur. Facto
 deinde, ut par erat, silentio, Imperator ex
 sella verba facere cepit, ad consensum
 eos exhortans atque concordiam. Et
 privatas quidem similitudines ut singuli de-
 ponerent, admonuit. Quippe complu-
 res eorum sese mutuo acculabant: non-
 nulli etiam pridie ejus diei libellos sup-
 plices Imperatori porrexerant. Ipse
 vero ut proposito negotio, cujus gratia
 convenerant, instare potius vellent, eos
 hortatus, libellos omnes exuri jussit, ad-
 jecto tantum hoc elogio. Christus præ-
 cipit ut veniam fratri det, quisquis sibi
 B ipsi veniam dari velit. Tunc igitur cum
 de pace & concordia abunde disseruis-
 set, deinceps ut de religionis nostræ do-
 gmatibus accuratius disquirerent, eorū
 arbitrio potestatique permisit. Verum
 operæ pretium fuerit audire, quid de his
 rebus narret Eusebius in tertio illo jam
 superius à nobis commemorato libro de
 vita Imperatoris Constantini. Sic autem
 ait. Multis igitur hunc in modum ex
 utraque parte propositis, magnæque con-
 troversia in ipso principio excitata, Im-
 perator cuncta patientissime auscultans,
 intento animo propositas quæstiones
 excepit; & quæ ab utraque parte dice-
 bantur, vicissim affruens atque adjuvans,
 pertinacius certantes paulatim concilia-
 vit. Cumque omnes placide alloqueretur,
 & Græca uteretur lingua, quippe qui
 ne hujus quidem linguæ ignarus esset,
 suavissimus ac jucundissimus fuit; dum
 alios virationum adductos in suam sen-
 tentiam trahit; alios orat & flectit; eosque
 qui recte dixissent, laudibus afficit; &
 universos ad concordiam incitat. Do-
 nec tandem eos concordēs in omnibus
 de quibus antea certabatur, atque unani-
 mes effecit. Adeo ut non modo unius
 fidei consonantia apud omnes obtine-
 ret; verum etiam unum idemque tem-
 pus in salutaris festi celebratione ab
 omnibus firmaretur. Porro ea quæ in
 commune placuerant, scriptis mandata,
 & singulorum subscriptione roborata
 sunt. Et hæc quidem Eusebius ad ver-
 bum scripta istis de rebus nobis reliquit.
 Nos vero ea hoc loco proferre non alicui
 duximus: sed eorum testimonio
 utentes, huic historiæ nostræ consulto
 inseruimus; ut, si qui forte Nicænum

Concilium tanquam in causa fidei lapsi-
psum condemnare voluerint, iis mini-
me attendamus; nec Sabino Macedo-
niano credamus, qui imperitos ac sim-
plices vocat eos, qui in eo concilio con-
venerunt. Nam Sabinus Macedoniae urbem
Episcopus, qui diversarum Synodorum
acta unum in corpus collegit, Nicæni
quidem Concilii sacerdotes, quasi ru-
des ac simplices deridet; nec animad-
vertit se ipsum quoque Eusebium, qui
fidem illam post diuturnæ inquisitionis
examen amplexus est, ut imperitum sim-
ul criminari. Ac nonnulla quidem de
industria prætermisit: quedam vero
pervertit atque immutavit. Cæterum
cuncta ad institutum suum sensumque
pertraxit. Et Eusebium quidem Pam-
phili, tanquam testem fide dignissimum
laudat: Imperatorem quoque ipsum
præconiis afficit, utpote qui Christia-
næ fidei dogmata apprime calleret. Fi-
dem vero Nicææ expositam reprehendit,
tanquam ab ignaris & imperitis ho-
minibus conscriptam. Et quem sapientem
virum ac veracem testem nominat,
eius verba sciens ac prudens despicit &
contemnit. Eusebius enim scribit, ex
ministeris Dei, qui Nicæanæ Synodo in-
terfuerunt, alios sermone sapientiæ, a-
lios vitæ constantia ac fortitudine ex-
celluisse; & Imperatorem ipsum, qui
aderat, ad concordiam cunctos reduc-
centem, unanimes & consentientes
reddidisse. Verum de Sabino quidem,
sicuti necessitas exegerit, mentionem
facturi sumus. Fidei vero consensus Ni-
cææ à magno Concilio magnifice pro-
mulgata, hæc est.

Credimus in unum Deum, Patrem
omnipotentem, omnium visibilium &
invisibilium Creatorem: & in unum Do-
minum Jesum Christum, Filium Dei,
genitum ex Patre unigenitum, hoc est
ex substantia Patris: Deum de Deo, lu-
men de lumine, Deum verum de Deo
vero: genitum non factum; consubstan-
tialem Patri: per quem omnia facta
sunt, quæ in cælo sunt & in terra. Qui
propter nos homines & propter salutem
nostram descendit, incarnatusque, &
homo factus est, & passus. Qui resurre-
xit tertia post die: ascendit ad cælos,
venturus est ut vivos judicet ac mortuos.
Credimus & in Spiritum sanctum, eos
autem, qui dicunt; fuit aliquando tem-
pus, cum non esset, & antequam gigne-

συνόδου ὡς ἀεὶ τὴν πίσιν Ῥαλαίσης καὶ ἀγα-
νώσκωσι, μὴ ἀλλῶν ἀνεχώμεθα, μὴ ὃ πρὸς
σωμὸν Ῥαβίνω τῷ μακεδονίῳ, ἰδιώτας ἀν-
τὲς καὶ ἀφελεῖς καλοῦσι ἐδὼ ἐκείσε σιωπῆ-
θόνας. Ῥαβίνω γὰρ, ὁ τῷ ἐν Ἡρακλείᾳ τῆς
θράκης μακεδονιῶν Ἐπισκοπῶν, σινα-
γωγῆν ὧν διάφοροι Ἐπισκόπων σύνοδοι ἐγ-
γράφως ἔξεδωκαν ποιησάμενοι, ἐδὼ μὲν
ἐν νικαίᾳ, ὡς ἀφελεῖς καὶ ἰδιώτας διέσυρε, μὴ
αὐτῶν ὁμῶν, ὅτι καὶ αὐτὸν εὐσεβίον, τὸν μὲν
πολλῆς δογμασίας τὴν πίσιν ὁμολογήσαν-
τα, ὡς ἰδιώτῳ διαβάλλει. καὶ τινὰ μὲν ἐκὼν
παρέλιπεν. τινὰ δὲ παρέτερεψεν. πάντα δὲ
παρὰ τὸν οἰκίον Ῥοκοπὸν μάλλον ἔξείληφεν
καὶ ἐπαυεῖ μὲν τὸν παμφίλῳ εὐσεβίον, ὡς
ἀξιόπιστον μάρτυρα. ἐπαυεῖ δὲ καὶ τὸν βασι-
λέα, ὡς τὰ χριστιανῶν δογματίζων δυνά-
μῳν. μέμφε δὲ τῆ ἐκτεθείσῃ ἐν νικαίᾳ πί-
σιν, ὡς ἰδιωτῶν καὶ ἐδὼ Ἐπισταμένων ἐκ-
δεδομένη. καὶ ὅτι ὡς Ῥοφὸν καὶ ἀψιδιῆ καλεῖ
μάρτυρα, τὰς τὰς Φωνὰς ἐκείσε ὑπερο-
ρα. Φησὶ γὰρ εὐσεβίω, ὅτι τῷ παρόντων ἐν
τῇ νικαίᾳ τὰ θεῶ λειτουργῶν, οἱ μὲν, διέπει-
πον Ῥοφίας λόγῳ. ὃ δὲ, βίε σερρότητι. καὶ
ὅτι ὁ βασιλεὺς παρὼν, πάντας εἰς ὁμοιοῖαν ἀ-
γων, ὁμογνώμονας καὶ ὁμοδόξους κατέστη-
σεν. ἀλλὰ σαβίνω μὲν εἶπε χρεία καλέσοι,
ποιησόμεθα μῆμῳν. ἢ ὃ ἐν νικαίᾳ πα-
ρα τῆς μεγάλης συνόδου μεγαλοφώνως
ἔξενεχθεῖσα συμφωνία τῆς πίσεως, ἔστιν
αὐτῆ.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεόν, πατέρα παντο-
κράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀορατῶν
ποιητὴν. καὶ εἰς ἕνα κύριον ἰσοῦ ἁγίου τὸν
ἕν ὃν θεῶν, ἡγηθέντα ἐκ τῆ πατρὸς μονο-
γενῆ, τῆς ἑστῆ ἐν τῆς ἐσῆας τῆ πατρὸς, θεὸν
ἐκ θεῶ καὶ φωτὸς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ
θεῶ ἀληθινῆ. ἡγηθέντα ἐκ ποιηθέντα, ὁμο-
σιον τῷ πατρί. δι' ἃ τὰ πάντα ἐγένετο, τὰ
τε ἐν τῷ ἔρανώ καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ. δι' ἡμᾶς
ἐδὼ ἀνθρώπου καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
κατεβήκα καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαν-
τα παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
ἀνεβήκα εἰς τὰς ἔρανας, ἐρχόμενον κεῖναι
ζῶντα ἐνεκρῆς καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα. τὰς δὲ
λέγοις ὅτι ἡμῶν ποτὲ ὅτε ἐκ ἡμῶν, καὶ πρὶν ἡμῶν

leat præcurrere. Verum ne istiusmodi rumore res vobis aliter quam se habet nuntietur, necessarium putavimus ad vos mittere; primum quidem fidei formulam à nobis propositam; deinde alteram, quam Episcopi quibusdam ad nostram adjectis appendicibus promulgaverunt. Nostra igitur formula, quæ in conspectu Imperatoris Deo carissimi lecta, recte ac probe se habere omnibus visa est, sic habet. Sicut ab Antecessoribus nostris Episcopis accepimus, tunc cum primis fidei rudimentis instructi, & cum salutari lavacro tincti sumus: sicut ex divinis scripturis didicimus, & sicut ipsi tum in presbyterio: tum in Episcopali gradu constituti, & credidimus & docuimus, ita nunc etiam credentes, fidem nostram vobis exponimus, est autem huiusmodi. Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium omnium & invisibilium Creatorem: & in unum Dominum Jesum Christum, Dei verbum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vita, Filium unigenitum, primogenitum omnis creaturæ, ante omnia sæcula ex Deo Patre genitum, per quem omnia facta sunt: qui propter nostram salutem incarnatus est, & inter homines versatus: qui passus est, & surrexit tertia die: ascendit ad Patrem, & iterum venturus est cum gloria ut vivos judicet ac mortuos. Credimus etiam in unum Spiritum sanctum. Horum unumquemque esse ac subsistere credentes: Patrem verè Patrem, Filium verè Filium, & Spiritum sanctum verè Spiritum sanctum: sicut & Dominus noster, cum discipulos suos ad prædicandum mitteret, dixit: Itē ac docete omnes gentes, baptizantes eos, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. De quibus etiam affirmamus, nos ita tenere atque ita sentire, & olim ita tenuisse, & usque ad mortem retenturos, atque in hac fide constanter permanuros esse, omnem impiam hæresin anathemate damnantes. Hæc nos omnia sincerè atque ex animo sensisse, ex quo nosmet ipsi nosse potuimus, atque etiamnum sentire & loqui verissime, coram omnipotente Deo & coram Domino nostro Jesu Christo testificamur, parati certissimis probationibus ostendere, & vobis

ἴσμεν ἰαυτὸς, κὶ νῦν φεργεῖν τε κὶ λέγειν εἰς ἀληθείας, ἐπὶ Ἐθεῖ Ἐ παντοκράτορι· κὶ Ἐ κυρίῃ ἡμῶν ἰσοῦ χριστῷ μαρτυρούμεθα. δεικνύναι ἔχοντες δι' ἄποδείξεων, κὶ πείθειν ὑμᾶς

Ἀ μένων ἀκριβοῦς λόγον· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐν μόνῃς τοιαύτης ἀκοῆς τὰ τῆς ἀληθείας ἐτεροθίως ὑμῖν ἀπαγγέλλῃ, ἀναγκάως διεπεψάμεθα ὑμῖν, πρῶτον μὲν τὴν ὑφ' ἡμῶν περὶ τῆς πίστεως γραφὴν, εἰπεὶ αὐτὴν δευτέρα, ἡμετέρας φωνῆς περὶ τῆς πίστεως ἀποδοῦναι, ἡμετέρας φωνῆς ἀποδοῦναι τὸ μὲν οὖν παρ' ἡμῶν γράμμα, ἡμετέρας τὴν θεοφιλεσάτε ἡμῶν βασιλεῶς ἀναγνώδεν, δι' ἃ ἔχον κὶ δοκίμως ἀποφανθῆν, τῆτον ἔχον τὸν τρόπον κατὰ τὴν παρελάσαν ἡμῶν πρὸς ἡμῶν Ἐπισκόπων, κὶ ἐν τῇ κατηχίσει, κὶ ὅτε τὸ λαβὲν ἐλαμβάνοντες, κὶ κατὰ τὴν θείων γραφῶν μεμαθήκαμεν, κὶ ὡς ἐν τῷ περὶ εὐτερεῖω, κὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπισκοπῇ ἐπιστάσαντες κὶ ἐδιδάσκοντες, ἔτω κὶ νῦν πιστεύοντες, τὴν ἡμετέραν πίσιν ὑμῖν περὶ ἀναφέρωμεν. ἐπὶ ἡ αὐτῇ Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεόν, πατέρα παντοκράτορα, τὸν τῶν πάντων ὁρατῶν τε κὶ ἀορατῶν ποιητὴν· κὶ εἰς ἕνα κύριον ἰσοῦ χριστόν, τὸν τῆς θεότητος θεόν, ἐκ θεῶ, φῶς ἐκ φωτός, ζωὴν ἐκ ζωῆς, ἕνα μονογενῆ, πρῶτότοκον πατρὸς κτίσεως, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ θεῶ πατρὸς γεννημένον· δι' ἃ κὶ ἐγένετο τὰ πάντα, τὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθέντα, κὶ ἐν ἀνθρώποις πολιτῶσάμενον. κὶ παθόντα, κὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κὶ ἀνελθόντα πρὸς τὸν πατέρα, ἃ ἡξοντα πάλιν ἐν δόξῃ κρῖναι ζῶντας κὶ νεκρῶν· πιστεύομεν κὶ εἰς ἕν πνεῦμα ἅγιον. τῆτον ἕνασον εἶναι κὶ ὑπάρχον πιστεύοντες, πατέρα ἀληθῶς πατέρα, κὶ υἱὸν ἀληθῶς υἱόν, ἃ πνεῦμα ἅγιον ἀληθῶς ἅγιον πνεῦμα. κατὰ τὴν κὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἀποστόλων εἰς τὸ κήρυγμα οὕτως εἰπὼν· μαθητῶν, εἶπε. ὁρᾶτε πάντας μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῶν πατρῶν, κὶ τῶν υἱῶν κὶ τῶν ἁγίων πνεύματος. ὅτι ὅν κὶ διαβεβαίωμεθα, ἔτος ἔχον, κὶ ἔτω φεργεῖν, κὶ πάλαι ἔτος ἔχοντες, κὶ μέχρι θανάτου ἔτω στήθει, κὶ ἐν αὐτῇ ἐνίστασθαι τὴν πίσιν, ἀναθεματίζοντες πᾶσαν αἴρεσιν ἀθεῶν· ταῦτα διὰ καρδίας κὶ ψυχῆς πάντα πεφρονημένα, εἰς ἃ πρὸς

has quidem voces, ex substantia, facti A sunt hoc significare, filium quidem esse ex patre, sed non tanquam partem ipsius patris. Hunc sensum ut nos quoque amplecteremur, æquum omnino videbatur, cum pia doctrina prædicet, filium ex patre esse, non tamen partem esse illius substantiæ. Quamobrem & nos huic notioni assensum præbimus. Ac ne ipsam quidem vocem consubstantialis rejicimus, pacis intuitu, & ne à recta intelligentia excidamus. Pari ratione has etiam voces approbavimus, genitum non factum. Nam factum, verbum esse dicebant commune reliquis omnibus creaturis, quæ per filium factæ sunt; quibus nihil simile habeat filius: ac proinde cum non esse facturam, his, quæ per ipsum facta sunt similem; sed longe præstantioris, quam reliquas creaturas esse substantiæ. Quam quidem ex patre esse, divina docent oracula, arcano quodam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentiâ comprehendi ab ulla possit creatura. Sic etiam illud, consubstantialem esse filium patri, cum allatis rationibus discussum esset, convenit non juxta corporum modum, neque instar mortalium animantium accipi debere. Nam neque per divisionem substantiæ, neque per abscissionem, nec per mutationem paternæ essentiæ atque virtutis id posse constare. Ingenitam enim patris naturam ab his omnibus alienam esse. Verum hoc, consubstantialem esse patri, nihil aliud significare, quam filium Dei nullam cum creaturis ab ipso factis similitudinem habere; sed solius patris, à quo genitus sit, per omnia similem esse; ne ex alia quadam hypostasi aut substantia, sed ex patre esse. Quod quidem cum ita expositum fuisset, jure merito approbandum esse censuimus: quando quidem nonnullos ex veteribus insignes Episcopos, & disertos Scriptores, in explicanda patris ac filii Divinitate, hoc vocabulo consubstantialis usos esse cognovimus. Atque hæc dicta sint de fide, quæ Nicææ promulgata est, cui quidem omnes consensimus, non leviter & inconsultò, sed juxta sensus allatos, qui coram ipso religiosissimo Imperatore discussi, & ob rationes superius expositas ab omnibus comprobati sunt. Sed & anathematismum, qui post fidei formulam ab illis est promulgatus, haudquaquam molestè suscepimus, eo quod peregrinis & à sacra scriptura alienis vocibus uti prohibeat, ex quibus omnis fere dissen-

διανοίαν τῶν εἰρημένων. καὶ δὴ καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐ-
 σίας ἀμολόγητο πρὸς αὐτῶν, δηλωτικὸν εἶ-
 ναι τὸ ἐκ μητρὸς πατρὸς εἶναι, ἐμὴν ὡς μέ-
 ρου ὑπαρχεῖν ἔ πατρὸς. ταῦτα ἡ καὶ ἡμῶν
 ἐδόκει καλῶς ἔχειν συγκαταλήθεα τῆ δια-
 νοία τῆς ἐσσεῖς διδασκαλίας, ὑπαγορεύ-
 σης ἐκ τῆ πατρὸς εἶναι τὸν υἱόν, ἐμὴν μέ-
 ρου τῆς ἐσίας αὐτῆ τυγχάνειν· διόπερ τῆ διανοία
 ἐ αὐτοὶ σιωπῶμεθα, ἐδὲ τὴν Φωνὴν τῆ ὁ-
 μοσιῶν ἀδελφῶν, τῆ τῆς εἰρήνης Ἐκποῦ
 ἀπὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν κειμένον, καὶ ἔ μὴ τὸ ὀρθῆς
 ἐκπεσῆν διανοίας. καὶ τὰ αὐτὰ ἡ, καὶ τὸ γρη-
 θέντα ἐ ποιηθέντα, κατεδέξαμεθα, ἐπειδὴ
 τὸ ποιηθέν, κοινὸν ἔ φασκον εἶναι πρὸς ἄρμα
 τῶν λοιπῶν κλισμάτων, τῶν διὰ τῆ ὑπὸ γρο-
 μένων. ὡν ἐδὲ ὁμοίον ἔχειν τὸν υἱόν. διό δὴ μὴ
 εἶναι αὐτὸν ποιῆμα, τοῖς δι' αὐτῆ γρομμένοις
 ὁμοίον. κρείττον· ἡ καὶ πᾶν ποιῆμα τυγχά-
 νειν ἐσίας, καὶ ἐ πατρὸς γεγενῆσθαι διδάσκει
 τὰ θεῖα λόγια, τῆ τῆς γρηθῆσως ἀνεκ-
 φράσεως ἀνεπιλογίσε πάση γρηθῆ φύσει
 τυγχάνον· ἔτω ἡ τὸ ὁμοίον εἶναι ἔ πα-
 τρὸς τὸν υἱόν ἔξεταζόμενος ὁ λόγος σιωπῆ-
 σιν, ἐ καὶ τὸν τῶν σωμάτων τῆσπον, ἐδὲ τοῖς
 θνητοῖς ἴσοις ἀδελφῆσι· ἔτε γὰρ καὶ διαίρε-
 σιν τῆ ἐσίας, ἔτε καὶ ἀποδομῆν, ἡ ἀλλοίωσιν τῆ
 τῆ πατρὸς ἐσίας τε ἐ διωόμεως· τῆ τῶν γὰρ
 πάντων ἀλλοτρίαν εἶναι τὴν ἀγέννητον φύσιν
 ἔ πατρὸς. ἀδελφῆσιν ἡ εἶναι τῶ πατρὶ τὸ ὁ-
 μοίον, τὸ μηδὲμίαν ἐμφέρειαν πρὸς τὰ
 γρηθὰ κλισμάτα τὸν υἱόν τῆ θεῆ ἐμφαίνει
 μόνω ἡ τῶ πατρὶ τῶ γεγενῆσθαι καὶ πᾶν ἀπο-
 πο ἀφομοιωθῆσθαι, καὶ μὴ εἶναι ἐξ ἑτέρας τῆ ὑπο-
 σάσεως καὶ ἐσίας, ἀλλ' ἐ πατρὸς. ὡ καὶ αὐτῶ
 τῆτον ἐρμηνυθέντι τὸν τῆσπον, καλῶς ἔχειν ἐ-
 φάνη συγκαταθέσθαι. ἐπειδὴ τῶν παλαιῶν τινῶν
 λογίσε καὶ Ἐπιφανείς Ἐπισκόπος καὶ συλλο-
 γίας, ἐγνωμῶν Ἐπι τῆ πατρὸς καὶ ὑπὸ θεολο-
 γίας, τῶ ὁμοσιῶν συλλογισαμένους ὀνόματι
 ταῦτα μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐ τῆς ἐκτεθείσε ἐρηθῶ
 πίσεως, ἡ σιωπῆσιν ἀμὴν πάντες ἐκ ἀνεξε-
 τάσεως, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀποδοθείσεως, καὶ τοῖς
 ἐρηθμένοις λογισμοῖς σιωπομολογηθείσεως, καὶ
 τὸν ἀναθεματισμὸν ἡ τὸν μὴ τὴν πίσιν πρὸς
 αὐτῶν ἐκτεθέντα, ἀλυπὸν εἶναι ἡγησάμεθα,
 διὰ τὸ ἀπείργειν ἀγράφοις χερσὶσιν Φωνῆς
 διὸ Ἐχέδον ἡ πᾶσα γέγονε σύγχυσις τε

καὶ ἀκατασσία τῶν ἐκκλησιῶν μηδεμίαν
 γοῦν θεοπνεύστου γραφῆς τὸ εἶδος ὄντων, καὶ
 τὸ ὡς ποτὲ ὅτε ὁδὸν, καὶ τοῖς ἐξῆς ἐπιλεγο-
 μένοις κεκλημένους, ὁδὸν ἑυλογον ἐφάνη ταῦ-
 τα λέγειν καὶ διδάσκειν· ὡς καὶ αὐτὰ καλῶς
 δόξαντι σωθεῖσθε μετὰ, ἐπεὶ μὴ ἴεν τῶν παρῶν
 τέτραχρόνῳ, τέτοις ἐνώθησαν καὶ τοῖς ῥή-
 μασι ταῦτα ὑμῖν ἀναγκαίως διεπέμψα-
 μεθα ἀγαπητοί, τὸ κεκεμένον τῆς ἡμετέ-
 ρας ἐξετάσεως καὶ συγκατάθεσεως Φα-
 νερόν ὑμῖν καλῶς ὄντες· καὶ ὡς ἐυλόγως, τό-
 τε μὲν καὶ μέλει ὑμῶν ὡς ἐν ἐπιστάμεθα,
 ὅθ' ἡμῖν τὰ ἐτεροῦς γραφεία παρῶν ἐκο-
 πῆν. τότε ἡ ἀφιλονείκως τὰ μὴ λυποῦντα
 κατεδέξαμεθα, ὅτε ἡμῖν ἐγνωμένως ἐξε-
 τάξασιν τῶν λόγων τὴν διάνοιαν, ἐφάνη σω-
 τεῖσθε τοῖς ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐν τῇ παρῶν τε-
 θεύσει πῶς ὁμολογημένοι· τοιαῦτα μὲν ὁ
 τὸ παμφίλῳ ἐπέειπε εἰς τὴν παλαιστίνης
 κατὰ τὴν διεπέμψατο. καὶ τῇ ἀλεξαν-
 δρέων ἡ ἐκκλησία, καὶ τοῖς ἐν αἰγύπτῳ καὶ λι-
 βύῃ καὶ πενταπόλει, κοινῇ ψήφῳ ταῦτα ἡ σὺν-
 ὁδὸν ἔγραψεν.

Κεφ. Θ.

Ἐπιστολὴ τῆς συνόδου, ἧς ἐν αἰσῶν ἡ συνὸς, καὶ ὡς κατὰ
 τὸν ἄρθρον, καὶ οἱ ἐπιμφορῶτες αὐτῆς.

Τῆς ἁγίας θεῆ χάριτι, καὶ μεγάλῃ ἀλε-
 ξανδρέων ἐκκλησία, καὶ τοῖς κατὰ αἰγύ-
 πτον, καὶ λιβύην καὶ πεντάπολιν ἀγαπητοῖς
 ἀδελφοῖς, ἐν νικαίᾳ συναχθέντες, καὶ
 τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν συνόδον συγκερτή-
 σαντες ἐπίσκοποι, ἐν κυρίῳ χαίρουσιν.

Ἐπειδὴ τῆς τῆς θεῆ χάριτι, καὶ θεοφι-
 λῶν βασιλέως κωνσταντίνου συναγαγόν-
 τῶν ἡμᾶς ἐν διαφόρων πόλεων τε καὶ ἐπαρ-
 χιῶν, μεγάλη καὶ ἁγία συνὸς ἐν νικαίᾳ
 συνεκερτήθη, ἐξ ἁπασῶν ἀναγκαῖον ἐφάνη,
 ὡς ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς συνόδου καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
 στάλαι γράμματα. ἵν' εἰδέναι ἔχοιτε, τίνα
 μὲν ἐκινήθη καὶ ἐξετάσθη, τίνα ἡ ἐδοξέε καὶ
 ἐκράτηθη πρῶτον μὲν ὅν ἐξ ἁπάντων
 ἐξετάσθη καὶ τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὴν ἄδανο-
 μίαν δρῆς καὶ τῶν σὺν αὐτῶν, ἐπὶ παρῶν
 τῆς θεοφιλέως βασιλέως κωνσταντίνου,
 καὶ παμφίλῳ ἐδοξέε ἀναθεματιθῆναι τὴν

A sio ac perturbatio ecclesiarum exorta
 est. Cum igitur nulla divinitus inspirata
 scriptura istis unquam usa sit vocibus;
 De non extantibus: & fuit aliquando
 tempus cum non esset: & aliis quæ ibi-
 dem subjiciuntur; visum est nullatenus
 rationi consentaneum esse, ut hæc vel
 dicerentur vel docerentur. Proinde
 huic recto ac salubri decreto etiam con-
 sensimus, quippe qui nunquam antea
 hujusmodi vocibus uti consuevissemus.
 Hæc vobis necessario scribenda esse du-
 ximus, dilectissimi, ut vobis liquidò de-
 monstrarem, quanto cum judicio tum
 dubitatio, tum assensio nostra librata sit:
B & quod recte atque ordine, primum qui-
 dem ad extremam usque horam restiti-
 mus, quamdiu nonnulla aliter quàm o-
 portuit scripta nos offendebant: tandem
 verò ea quæ nihil offensionis habebant,
 sine contentione amplexi sumus, post-
 quam nobis verborum sententiam can-
 dide examinantibus apparuit, ea prorsus
 cum illis convenire, quæ nos ipsi in fide
 primum à nobis exposita confessi fuera-
 mus. Hujusmodi literas Eusebius Pam-
 phili Cæsaream Palæstinæ dilexit. Ale-
 xandrinæ vero ecclesiæ, & cunctis in
 Ægypto & Libya ac Pentapoli degenti-
C bus, ipsa Synodus communi sententiâ ita
 scripsit.

CAPUT IX.

Epistola Synodi, de iis qua ab ipsâ constituta sunt;
 & qualiter Arrius & qui cum ipso consen-
 serant, depositi sunt.

SANCTÆ gratiæ Dei magnæque Ale-
 xandrinorum Ecclesiæ, & dilectis fra-
 tribus per Ægyptum, Libyam ac Penta-
 polim constitutis, Episcopi Nicææ con-
 gregati, & magnam sanctamque Syno-
 dum complentes, in Domino Salutem.

D Quandoquidem Deo optimo maxi-
 mo, eique carissimo Principe Constanti-
 no, nos ex diversis civitatibus ac provin-
 ciis congregante, sacra & magna Syno-
 dus Nicææ celebrata est, prorsus neces-
 sarium duximus, ab universo sacro Con-
 cilio etiam ad vos literas mitti; ex qui-
 bus intelligere possitis, quænam propo-
 sita atque examinata, quænam item de-
 creta ac stabilita sint. Primum igitur ha-
 bita est quæstio coram piissimo Principe
 Constantino, de impietate ac perversita-
 te Arii & sociorum ejus. Cunctisq; suf-
 fragantibus placuit, ut impia ejus opinio

D ij